

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vratice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dež. zbor v Gradcu.

Ni nemogoče, da je slov. ljudstvo naše na Malem Štajarju na nas že nevoljno, ker govorimo o razpravah dež. zbora le redko na tem mestu in druge se jih dotaknemo le toliko, kolikor je potrebno, da povemo, pri čem da smo s tem dež. zborom. Ali kaj čemo drugače? Večina v tem zboru je liberalna, čez silo nemška in še konservativni Nemci, katerih sedi v njem kacic devet ali deset, ne držé s cela z našimi slov. poslanci.

Kar se torej godi v njem, to gre v prvi vrsti za nemške, malo za naše koristi in kar še ima zbor drugih reči v svojih razpravah, to je tako malostno, da ni vredno, naj izpregovorimo o tem še kako besedo. To je žalostno, ali kaj moremo mi za to, da je resnično!

Imeli so doslej že šest sej, ali le ene reči niso v njem pogodili, da bi imela kaj pomena, če ni hodilo za stvari, ki so slov. ljudstvu na škodo. Za predlog konservativnih Nemcev, naj se vpelje ženitbenska oglasnica, niso se skorej še ti gospodje zmenili ali kedar je dr. Wanisch vzropotal zoper slov. vpisovanje v zemljiških bukvah tačas so bili vsi zoper to, še celo konservativni Nemci.

V šesti seji, dne 9. decembra, pa so slov. poslanci storili moško stopinjo ter izrekli svoje začudenje, kako da more vlada, kateri je v prvi vrsti na skrbi, da se ne godi kaka krivica štaj. prebivalcem, pustiti prosto roko dežel. šolsk. svetu, da sili nemški jezik v slov. ljudske šole celo zoper postave, zoper član 19 ustanovnih drž. zakonov. Vprašanje, ki gre do ces. namestnika ter razkazazuje le-to krivico, je to le:

Zadnji čas je vis. c. kr. deželni šolski svet po potu ukazov odločil, naj se na tukajšnjih očitnih ljudskih šolah ne uči nemški jezik samo za obvezni učni predmet, ampak v nekaterih poučnih predmetih že celo, kakor poučni jezik (to je, nekaj reči mora se deca na slov. šolah učiti nemški. Ured.)

Take odredbe so nasproti članu 19. drž. ustanovne ustave z dne 21. dec. 1867, tam se pravi od besede do besede:

„V deželah, v katerih prebiva več narodov, naj so očitne šole tako vrejene, da dobode vsak narod potrebna sredstva se izučiti v svojem jeziku brez vsake sile.“

Ali nasproti so le-one odredbe tudi § 6 drž. šolske postave z dne 14. maja 1869, kjer stoji:

„O poučnem jeziku in o podučevanju v kakem drugem dež. jeziku razsodi po zaslišanju teh, ki vzdržujejo šolo, v okvirju po postavah določenih mej dež. šolska uprava.“

Po besedi tega članka ne smelo bi se v slučajih, kedar bi posamezni krajni ali okrajni šolski sveti vpeljavo drugega deželnega jezika, kakor obveznega terjali, privoliti temu, kajti tako zahotevanje bi ne bilo „v okvirju po postavah določenih mej“.

Tem manje pa bi imel vis. c. kr. dež. šol. svet pritrditi enacim odredbam, kedar vložijo dotični krajni in okrajni šolski sveti ugovor zoper nje.

Podpisani dež. poslanci dovolijo si tedaj staviti do Nj. ekscelencije, ces. namestnika vprašanje:

„Je li vis. vlada volje, dotične, obstoječim postavam nasprotne odredbe c. kr. dež. šolsk. sveta déti ob veljavo, t. j. v tukajšnjih očitnih slov. šolah nemški jezik za neobvezljiv poučni predmet razglasiti, potem pa tudi le-ta jezik, kakor poučevalni jezik odpraviti.“

V Gradcu dne 7. decembra 1887.

M. Vošnjak, J. Kukovec, J. Jerman, dr. Radaj, dr. Šuc, dr. Jurtela.

Tako naši poslanci. Ces. namestnik je rekel, da ni v obče tacih odredb, a kjer so, o teh bode pa odgovoril v kateri prihodnjih sej. Mogoče, da že bode to storil, predno ta list pride v roke naših bralcev. Če se to še izgodi, predno se ta list natisne, bomo, to se vé, tudi njegov odgovor našim bralcem koj pristavili, ali toliko

rečemo že tudi sedaj lahko, da je težko prati — kožuh.

Dva lista slovenskim mladeničem.

I. list.

Stareji ljudje pripovedujejo, da svoje dni ni bilo toliko tepežev in razprtij med fanti, kakor sedaj. Tudi v pravnih knjigah prejšnjih časov se ne čita toliko o tepežih, kakor dandanašnji. Sedaj pa že skoraj ne mine nedelja, da bi kje koga ne „izštihali“.

„Ce u ked'n tjažko dejlajo,
U nedelo usja zelumpajo;“

poje se o mladeničih; pa je tudi resnica. Ko se celi teden trudijo, pride sobota, pa hajdi v krčmo. Tam pijejo, pojejo, kolnejo, zabavljajo, dokler ne odbije ura, ko je treba krčme pozapreti.

V nedeljo pridejo tje do cerkve, pa se zbojijo, da bi se strop na-nje podrl, zato raje zunaj ostanejo. Še ni zadnji blagoslov, že nekateri koracajo „kakor race“ v krčmo, da si olajšajo prepolne mošnje, drugi jim sledijo pozneje. Le malo jih je, kateri takoj domov odidejo.

V krčmi prepevajo pesmi brez vse vrednosti in nekatere celo take, da mora pošteno dekle zarudeli obraz zakriti, ko jih sliši. Posebno po večernicah pa se zbira še deklet v krčmi, in mladeniči napajajo jih, kakor morejo, saj vedó, da vinjen človek se ležje pregovori.

Ker pa ima že na tihem kdo na katerega „piko“, začnejo jeden drugega dražiti, — se sporečejo, skregajo, stepejo in zaznamljajo kje koga za celo življenje v spomin.

Ko se razletijo na vse strani, nekateri spat, drugi „na lov“, tedaj je sicer konec za tisti večer, pa drugi dan so, kakor bi od mrtvih vstali, blede, izdelani, trudni, — mošnje pa prazne. Tedaj se klaverno držijo in zavidajo tistim, ki so svoj denar prihranili in niso svojega zdravja v nevarnost stavili.

Kateri pa se kar iz cerkve domov vrnejo, le-ti se zberejo pri enem ali drugem v vasi, pojejo poštene pesmi, čitajo slovenske časopise in knjige in če vmes tudi kaj pijejo, vendar se ne vpijanijo. Potem se pa ljudje čudijo, kje se oni toliko naučijo, da znajo več, kakor drugi rojaki. Tistega pa ne vedó, da so ravno tisti čas, ko so ti doma čitali, drugi v krčmi „prečitali“.

Ljuba mladina! Položite zdaj roke na svoja gorka srca in vprašajte svojo vest, kaj je boljše! Gotovo ni med vami nobenega, ki bi rekel: „Oh, kaj knjige, kaj časopisi; kdo bo tako neumen, da bi se tako pametno držal, pa denar hranil; zdaj vživajmo, dokler smo mladi!“ Gotovo ga ni, ki bi bil raje neumen ubožec, kakor premožen, moder mož.

Oho! že vem, kaj hočete reči. Mislite si: „Jaz bi že raje doma ostajal, pa nimam družbe; tudi tovariši bi me vtegnili zasmehovati.“ Ljubi

mladeniči! Naj vas to nič ne skrbi; povem vam, da veliko vaših tovarišev tako misli, kar to, da se vas sramujejo, drugačni biti. Tisti pa, ki to-le čitate, nesite časopis v tovaršijo, prečitajte tam in dobro vam bo, če ubogate, kar se vam tukaj svetuje.

Zberite se kedaj po meši pred cerkvijo, iz treh, čveterih vasi skupaj, pa se pomenite tako-le:

Vsako nedeljo si pritrčajte jedno smodko, recimo le dva novičiča, zložite skupaj, pa si kupite kako knjigo. Recimo, da vas je skupaj v vsakej družbi samo deset, znese dvajsetico ali za literček slabega vinca in za to se že knjižica dobi.

Če vsak mesec zberete 80 kr., za to je že krasna, velika knjiga, — celo leto znese 9 fl. 60 kr., za kar lahko naročite več časopisov, postavim „Slov. Gosp.“, ki le 3 fl. stane. Za ostalih 6 fl. si nakupite knjig, lepih povesti, pesni in enakih reči.

Idite vprašat g. župnika ali g. učitelja, kake povesti so slovenske najlepše in najboljše, pa si jih pripravite. Potem si kupite škrinjo (omaro), kamor knjige hranite in izvolite si hišo, kjer bi se škrinja hranila.

Kdo da bo prejel čital, kdo da pozneje, zato vadjajte ali številke vlecite! Časopise pa najbolje, da skupaj v nedeljo čitate. („Slov. Gosp.“ izhaja iz Maribora v četrtek, je tedaj v nedeljo gotovo že v rokah.) Kdor je najizurjenejši, ta naj počasi čita, drugi pa poslušajte.

Tiste knjige pa, ki jih posamezni potrebujejo, naj si jih za-se kupijo, potem pa radi posodijo, v zameno lahko drugih dobijo. Prepevajte skupaj poštene pesni, pa tudi v cerkvi pojte na glas. Glejte! tako bote v dobrovoljni družini, ne da bi po nepotrebnem denar zapravljali.

Vsak teden 2 kr., kaj je to! Vendar si prihranite mnogo, ker ni treba denarja v krčmi pustiti. Saj se lahko šalite, veselite, tudi piti si lahko prinesete, ako kateri mladenič gosti zna, imate lahko tudi godbo.

Zdaj pa recite, ali se vam ne dopade tako življenje? Ali bi ne bilo prijetno vsak teden kaj novega izvedeti, pa brez zapravljanja v vselej družbi preživeti? Ti mladenič, ki to čitaš, stopi k svojemu tovarišu, dogovorita se in dobita še več drugih zraven; Bog pa naj bo z vami. To vam želi z vsem srcem vaš prijatelj Častilko.

Blizu Celja, meseca decembra 1887.

Gospodarske stvari.

Plesnjive kleti.

Sitnobo ima človek, ako pride v klet, pa vidi, da visi po vseh stenah, kotih in sodih